

POZNÁMKOVÝ APARÁT

POZNÁMKY K I. ČÁSTI

- ¹ Srb, V.: *Demografický profil československých Romů*. Český lid 72, 1985, č. 3, s. 139.
- ² SÚA, MV-Sr, ič. 1069, sign. 1/33/2, kart. 1 a 792, MZA, B 40, ič. 435 a, ZA, ZVS, ič. 2501, kart. 5251, SNA, MPS, kart. 727 a KÚ-Adm., kart. 676—678, ŠOBA Nitra, ŽN-II, ič. 414 e, kart. 262.
- ³ Nečas, C.: *Evidence československých Cikánů v letech 1922—1927*. Český lid 73, 1986, č. 2, s. 66—71.
- ⁴ SÚA, MV-Sr, ič. 1069, sign. 1/33/2, kart. 1, čj. 10282/22 — Hor. Pysk.
- ⁵ SNA, KÚ-Adm., kart. 677 — Bohdanovce.
- ⁶ Nečas, C.: *Statistické výsledky o cigánské populaci z r. 1924 na východnom Slovensku*. Historica Carpatica C 20, 1989, s. 213—224.
- ⁷ SNA, KÚ-Adm., kart. 677 — Niž. Hrabovec, Vranov n. Top.
- ⁸ MZA, B 40, ič. 435 a — Flandorf.
- ⁹ Lípa, J.: *Cikánština v jazykovém prostredí slovenském a českém*. Praha 1965, s. 8 a Hübschmannová, M., Šebková, H., Žigová, A.: *Romsko-český a česko-romský kapesní slovník*. Praha 1991, s. 5.
- ¹⁰ Nečas, C.: *Cikánská příjmení v Československu*. Zpravodaj Místopisné komise ČSAV 22, 1981, č. 1—2, s. 36—69.
- ¹¹ Nečas, C.: *K diskriminaci Cikánů v buržoazním Československu*. Sborník prací pedagogické fakulty v Brně 76, 1981, s. 41—65. K týmž závěrům dospěl při použití stejné materiálové báze také Z. Šípek v pozdějších příspěvcích v Českém lidu 77, 1990, č. 3, s. 139—144 a 78, 1991, č. 4, s. 271—275.
- ¹² E. Mayerhofer's *Handbuch für den politischen Verwaltungsdienst in den im Reichsrat vertretenen Königreichen und Ländern mit besonderer Berücksichtigung der diesen Ländern gemeinsamen Gesetze und Verordnungen*. 2. Wien 1897, s. 665—668.
- ¹³ SÚA, MV-Sr, ič. 1069, sign. 1/33/2, kart. 1, čj. 35751/22.
- ¹⁴ *Tisky k Těsnopiseckým zprávám o schůzích poslanecké sněmovny národního shromáždění RČS*. Sv. XVI, Praha 1922, t. 3877.
- ¹⁵ SÚA, MS-Sr, ič. 1069, sign. 1/33/2, kart. 1, čj. 82897/22.
- ¹⁶ *Ibidem*, ič. 371, sign. 16/2/812, kart. 363, čj. 977/22 a 66765/22 a MZA, B 40, kart. 2541, čj. 5700/24.
- ¹⁷ Salamon, P.: *Vplyv tlače medzivojnového obdobia na formovanie vzťahu obyvatelov k Cigánom*. Slovenský národopis 36, 1988, č. 1, s. 147—154.
- ¹⁸ *Tisky k Těsnopiseckým zprávám o schůzích poslanecké sněmovny národního shromáždění RČS*. Sv. VI, Praha 1927, t. 930/IX a 1017/II.
- ¹⁹ *Recueil des Lois* 5, 1912, 16—17, s. 229—233.
- ²⁰ *Bayerische Gesetz- und Verordnungsblatt* 1926, s. 359.
- ²¹ *Sbzn.* 117/27.
- ²² *Těsnopisecké zprávy o schůzích poslanecké sněmovny národního shromáždění RČS*.

II/4. Praha 1927, s. 2644—2677 a *Těsnopisecké zprávy o schůzích senátu národního shromáždění RČS*. II/4. Praha 1927, s. 860—871.

²³ *Sbzn.* 28/1928.

²⁴ Š í p e k, Z.: *Cikánské legitimace v Čechách v meziválečném období*. Český lid 76, 1989, č. 3, s. 133—137.

²⁵ Š t a m p a c h, F.: *Dítě nad propastí*. Košice—Plzeň 1933, s. 5—8, S e k e r a, J.: *Děti z hlíněné vesnice*. 9. vyd. Praha 1977, s. 263 aj.

POZNÁMKY K II. ČÁSTI

¹ MZA, B 26, kart. 3111, čj. 37661/III-7.

² MZA, B 40, kart. 2399, sl. II, čj. 6110/34.

³ SÚA, ZÚ, ič. 2160, sign. III-8, kart. 853, čj. 36/80/38.

⁴ Nový večerník 31. 12. 1938, Polední Národní politika 5. 1. 1939, Večerní České slovo 13. 1. 1939 atd.

⁵ SÚA, ZÚ, ič. 2160, sign. III-7, kart. 854, čj. 36/94/38 a MS, ič. 525, sign. Z-tr-4, kart. 562, čj. 10139/39.

⁶ Venkov 4. 11. 1938, Večerní Moravská orlice 31. 1. 1939 atd.

⁷ SOKA Blansko, OÚ Boskovice, kart. 43, čj. 1432/38 pres.

⁸ SÚA, ZÚ, ič. 2160, sign. III-8, kart. 854, čj. 36/95/38.

⁹ MZA, B 40, kart. 2399, sl. III, čj. 8668/39.

¹⁰ Brandis, E.: *Ehegesetze von 1935 erläutert*. Berlin 1936 a Stuckart, W., Globke, H.: *Kommentäre zur deutschen Rassengesetzgebung*. München—Berlin 1936.

¹¹ Ritter, R.: *Die Bestandsaufnahme der Zigeuner und Zigeunermischlinge in Deutschland*. Der öffentliche Gesundheitsdienst 6, 1941, s. 483—484.

¹² Ibidem. Z ostatních publikací téhož autora zejména *Die Zigeunerfrage und das Zigeunerbastardproblem*. Fortschritte der Erbpathologie 3, 1939 a *Primitivität und Kriminalität*. Monatsschrift für Kriminalbiologie und Strafrechtsreform 31, 1940.

¹³ Arnold, H. (1965), Döring, H. J. (1964), *Feinderklärung und Prävention* (1988), Hohmann, J. S. (1981), Kenrick, D., Puxon, G. (1972) ad.

¹⁴ Nečas, C. (1992).

¹⁵ *Sbzn.* č. 119/1943 a Nové zákony a nařízení. I-1. Praha 1943, s. 530—532.

¹⁶ SÚA, ZÚ, ič. 2160, sign. III-7, kart. 854, čj. 36/152/ ai 38 a MZA, B 40, 2399, sl. III, čj. 28425/39. Rovněž Věstník ministerstva vnitra 1939, s. 172—174.

¹⁷ Reichsgesetzblatt 1939, I-2, s. 1578—1581 a Věstník nařízení Reichsprotektora Böhmen und Mähren 1939, s. 111—117.

¹⁸ MZA, B 40, kart. 2401, sl. VII, čj. 55081/41.

¹⁹ SÚA, MV-Nr, ič. 711, sign. A-1324, kart. 297, čj. 52482/39.

²⁰ SÚA, GVČ, ič. 117, kart. 62, čj. 850/40.

²¹ Venkov 23. 12. 1938.

²² Nečas, C.: *Spor o svatobořické Cikány*. Jižní Morava 10, 1974, s. 88—93.

²³ SÚA, MSP, ič. 881, sign. P-2459, kart. 250.

²⁴ Viz pozn. 19.

²⁵ SÚA, ZÚ, ič. 2160, sign. III-8, kart. 854, čj. 36/245/39 a MZA, B 26, kart. 3111, čj. 45801/I/7/39. Rovněž A-Zet 19. 12. 1939, Národní politika 30. 12. 1939, Večerní Národní listy 9. 1. 1940, Večerní Lidové noviny 1. 2. 1940, Nový večerník 2. 2. 1940 ad. J a m n i c k á - Š m e r g l o v á, Z. (1955) datuje zákaz nesprávně až do r. 1940.

²⁶ SÚA, ZCV, ič. 805, kart. 1076, sl. Instr. 12.

²⁷ MZA, B 40, kart. 2399, čj. 3024/40 a 4558/40.

²⁸ Ibidem, kart. 2400, čj. 31578/41.

²⁹ Ibidem, kart. 2401, čj. 47855/40.

³⁰ Ibidem, kart. 2399, čj. 18873/40.

- ³¹ Ibidem, kart. 2399, čj. 4558/40. Srov. též Š í p e k, Z. (1991).
- ³² Moravské slovo 4. 2. 1940 a SOkA Brno-venkov, OÚ Tišnov, kart. 117, čj. 1965/40.
- ³³ Večerní České slovo 17. 2. 1940, České slovo 23. 5. 1940 ad.
- ³⁴ M a r e š, J.: *Nejnovější poznatky o cikánech*. Časopis policie a četnictva 11, 1941, s. 104.
- ³⁵ Polední list 13. 3. 1940, Lidové noviny 1. 2. 1941 ad.
- ³⁶ Večerník Národní práce 5. 3. 1941, Našinec 5. 3. 1941 ad.
- ³⁷ MZA, B 40, kart. 2400, čj. 30754/41.
- ³⁸ SÚA, MV-Sr, ič. 13663, sign. 12/3/18, kart. 6880, čj. 35742/41-2.
- ³⁹ SÚA, ZČV, ič. 885, kart. 1076, sl. Instr. 12.
- ⁴⁰ M a r e š, J.: *Vývoj cikánské otázky v Protektorátu Čechy a Morava*. Bezpečnostní služba 10, 1940, s. 280—281.
- ⁴¹ M a r e š, J.: *Hmotná a duševní kultura cikánů*. Časopis policie a četnictva 12, 1942, s. 17—20 a B a t ú š e k, S., N e č a s, C.: *Cikánská třída ve staroměstské škole za okupace*. Malovaný kraj 23, 1987, č. 6, s. 5.
- ⁴² J a m n i c k á - Š m e r g l o v á, Z. (1955), s. 64.
- ⁴³ Sbnz. 73/1939 a 188/1939. Rovněž Nový večerník 13. 10. 1939 ad.
- ⁴⁴ SÚA, PMR, sign. 404/33/1, kart. 2514, čj. 15721/40.
- ⁴⁵ Ibidem, MV-Nr, ič. 3088, kart. 5010, čj. 40165/39 a 37009/39.
- ⁴⁶ SÚA, OVS, ič. 87, kart. 150.
- ⁴⁷ Mem. 10 a MZA, B 40, kart. 2393, čj. 15313/40.
- ⁴⁸ SÚA, PMR, sign. 404/33/1, kart. 2514, čj. 6086/41.
- ⁴⁹ *Služební předpis pro kárné pracovní tábory*. Praha 1939 a *Směrnice pro hospodářskou službu u kárných pracovních táborů*. Praha 1939.
- ⁵⁰ SÚA, MV-Nr, ič. 3092, kart. 5012, čj. 1624/40.
- ⁵¹ SOkA Zlín, ÚP Zlín, sign. 29, čj. 470/41.
- ⁵² Sbnz. 89/1942. Rovněž Š e b o r, M.: *Preventivní potírání zločinnosti*. Detektiv 13, 1942, č. 15, s. 5—7.
- ⁵³ Transporty byly vypraveny podle písemností generálního velitele neuniformované protektorátní policie v pořadí I-XIX, podle písemností kriminálního ředitelství v Brně v pořadí I-XIV.
- ⁵⁴ Vlaky měly v příslušných stanicích následující odjezdy: Praha 19.25, Moravská Ostrava 11.17 a Nový Bohumín 13.15 s příjezdem do Osvětimi v 16.12, dále Brno 23.10, Přerov 6.46, Moravská Ostrava 8.31 s příjezdem do Osvětimi v 15.13 nebo Brno 7.55, Přerov 11.56, Moravská Ostrava 13.27 s příjezdem do Osvětimi ve 20.09.
- ⁵⁵ SOBA Praha, MLS Praha, Ls 7395/46.
- ⁵⁶ MZA, A 19, ič. 39, Kmenová kniha trestanců, č. 2518 a 2541 a ZA, PŘMO, kart. 571, Pres-1174/43.
- ⁵⁷ V 1. vydání byly datovány transporty 14. prosince 1943 a 24. února 1944 podle odjezdů z Brna, v nynějším podle příjezdů do Osvětimi. Počty Romů jsou korigovány na základě přesnější interpretace transportních seznamů z 29. dubna, 16. června a 3. listopadu 1942.
- ⁵⁸ MZA, B 26, ič. 1319, Kriminální podací protokol k čj. 5048/43 a 5068/43, B 55, kart. 22, čj. 3504/43 a C 12, kart. 1455, Hp-II-48/43. Rovněž C z e c h, D. (1989) a mem. 56.
- ⁵⁹ MZA, B 321, sl. Verzeichnisse der Verstorbenen.
- ⁶⁰ SOBA Zámorsk, ZDP Pardubice, ič. 14, Index káránců a MZA, A 19, ič. 172, Kniha přírůstků káránců a ič. 190, Kniha hlášení, 4. 6. 1944.
- ⁶¹ SOBA Zámorsk, ZDP Pardubice, kart. 22, ič. 245.
- ⁶² Svěd. 35.
- ⁶³ MZA, B 26, kart. 3108, čj. 38/43.
- ⁶⁴ *Bekämpfung des Zigeunerunwesens*. Prag 1942. Rovněž Národní práce 24. 7. 1942 ad.
- ⁶⁵ MZA, B 55, kart. 109, čj. 987/42.
- ⁶⁶ SOkA Hodonín, OÚ Kyjov, ič. 762, čj. 19586/42.
- ⁶⁷ Policejní věstník pro Protektorát Čechy a Morava 1942, č. 4, s. 1—4.
- ⁶⁸ *Tätigkeits- und Erfolgs-(Ergebnis-)Bericht des Generalkommandanten der nicht-uniformierten Protektoratspolizei für die Zeit vom 1. 7. 1942 bis 31. 3. 1943*. Prag 1943.
- ⁶⁹ MZA, B 321, sign. K-17-100-78.

- ⁷⁰ MZA, B 254, kart. 17, sl. Kennkarty cikánů.
- ⁷¹ SÚA, MS, ič. 525, sign. Z-tr-4, kart. 562, čj. 10139/39.
- ⁷² Bubeníčková, R., Kubátová, L., Malá, I. (1969), s. 190—191. Rovněž *Protektorátní politika Reinharda Heydricha*. Praha 1991, s. 132.
- ⁷³ SÚA, MV-Nr, ič. 3093, sign. D, kart. 5012, čj. 1625-16/1-1942.
- ⁷⁴ *Bekämpfung des Zigeunerunwesens*. Prag 1942. Rovněž *Národní politika* 6. 8. 1942, *Telegraf* 9. 8. 1942 ad.
- ⁷⁵ SOBA Třeboň, CT, kart. 15, sl. 16, čj. 2224/42.
- ⁷⁶ *Lagerordnung für die Zigeunerlager Lety bei Pisek (Böhmen) und Hodonin bei Kunstadt (Mähren)*. Prag 1942.
- ⁷⁷ SOBA Třeboň, CT, kart. 27, sl. 41, čj. 1785/42.
- ⁷⁸ SÚA, MV-Nr, ič. 3096, sign. D-1628, kart. 5023.
- ⁷⁹ AMV Kanice, GVNPP, sign. St-I-17-100-78, bč. 22 a 24.
- ⁸⁰ SOBA Třeboň, CT, kart. 25, sl. 62 (Standesausweis) a mem. 37.
- ⁸¹ *Ibidem*, sl. 78 (Standesausweis für Monat).
- ⁸² Mirovická matrika uvádí pouze 15 dětí. Tento počet však neodpovídá skutečnosti, poněvadž velitelství tábora neohlašovalo farnímu úřadu všechny narozené děti. Vyplývá to mj. i z poznámky při záznamu o narození Rudolfa Růžičky 6. 12. 1942: „Dítě (narození) nám vůbec nebylo hlášeno od tábora, dověděli jsme se to až z děkanského úřadu v Písku, kde bylo dítě pokřtěno.“ — *Kniha narození 1915—1945*. X. ŘK Mirovice, s. 250, Obecní úřad Mirovice.
- ⁸³ SOBA Třeboň, CT *Kniha propuštěných osob*.
- ⁸⁴ *Ibidem*, kart. 27, sl. 41, čj. 2823/42/Zig.
- ⁸⁵ *Ibidem*, kart. 14, sl. Waldarbeit für Vondruška.
- ⁸⁶ SÚA, Státní tajemník při říšském protektoru, sign. 110-11/38.
- ⁸⁷ SOBA Třeboň, CZ, *Kniha uprchlých*. Rovněž *Richter, B.* (1965) a mem. 51.
- ⁸⁸ SOBA Třeboň, CT, kart. 27, sl. 41, čj. 4007/42/Zig.
- ⁸⁹ Josef Serynek, který uprchl 15. září 1942, skrýval se po zdařilém útěku ve východní části Českomoravské vysočiny. Stal se organizátorem první české partyzánské skupiny na Přebyslavsku, kterou zapojil do odbojové struktury „R 3“ a později do brigády Dr. Miroslav Tyrš, kde působil v partyzánském štábu — Benčík, A. a kol.: *Partyzánské hnutí v Československu za druhé světové války*. Praha 1961, s. 328—329 a 339—340.
- ⁹⁰ SOBA Třeboň, CT, kart. 15, sl. 16, čj. 2224/42.
- ⁹¹ Viz pozn. 76 a *Richter, B.* (1965).
- ⁹² *Richtlinien für den Wirtschaftsdienst der Lager*. Prag 1943.
- ⁹³ SÚA, GVNPP, kart. 4, sl. 9/4.
- ⁹⁴ *Ibidem*.
- ⁹⁵ SOBA Třeboň, CT, kart. 14, volné písemnosti.
- ⁹⁶ SÚA, MV-Nr, ič. 3092, kart. 5012, sign. D 1624-7/6-41.
- ⁹⁷ SOBA Třeboň, CT, kart. 25, sl. 78 (Standesausweis für Monat).
- ⁹⁸ *Ibidem* a mem. 3.
- ⁹⁹ SOBA Třeboň, CT, kart. 14, sl. Bondy-Zerhonitz, Burget, Worlik, Gutsbesitzer Zliv, Dr. V. Novák, Statkář Biskup, Drahonitz, Gutsverwaltung Dürhovel, Gutsverwaltung Aujezd bei Blowitz, Bisingerow a Klapka.
- ¹⁰⁰ SOBA Třeboň, CT, kart. 14, čj. 4072/42/Zig.
- ¹⁰¹ *Ibidem*, sl. Bondy-Zerhonitz.
- ¹⁰² *Ibidem*, sl. L. Sukany.
- ¹⁰³ *Ibidem*.
- ¹⁰⁴ *Ibidem*, sl. Waldarbeit für Vondruška.
- ¹⁰⁵ SOBA Třeboň, CT, kart. 18, sl. 51, čj. 2882/42/Gesund.
- ¹⁰⁶ *Ibidem*, kart. 10, sl. Lagerärzte, kart. 15, sl. 42 a mem. 3.
- ¹⁰⁷ SOBA Třeboň, Sb-F, MV-23 b/5, 6.
- ¹⁰⁸ SOBA Třeboň, CT, kart. 10, sl. Lagerärzte.
- ¹⁰⁹ SOBA Třeboň, CT, *Kniha nemocných a Kniha odevzdaných do nemocnice*.
- ¹¹⁰ *Ibidem*, *Kniha propuštěných osob*. Rovněž *Kniha zemřelých 1895—1949*. IX, ŘK Mirovice, obecní úřad Mirovice.
- ¹¹¹ SOBA Třeboň, CT, kart. 27, sl. 41, čj. 2669/42/Ärzt.

- 112 Viz pozn. 109 a 110. Mirovická matrika neuvádí 2 vězně, kteří zemřeli v listopadu r. 1942 v nemocnici v Písku.
- 113 SOBa Třeboň, CT, kart. 25, sl. 78, čj. 248/42/M.
- 114 Ibidem, sl. 51, čj. 122/43/Ges.
- 115 Ibidem, čj. 4919/42/Ges.
- 116 Ibidem, čj. 69/42/Ges.
- 117 Ibidem, čj. 249/43/Ges.
- 118 SOBa Třeboň, CT, Kniha propuštěných osob.
- 119 Kniha zemřelých 1895—1949. IX, ŘK Mirovice, obecní úřad Mirovice.
- 120 SOBa Třeboň, CT, kart. 13, sl. Kor. 2000—2500 a kart. 31, sl. Friedhof Lety.
- 121 Ibidem, kart. 25, sl. 51, čj. 249/43/Ges.
- 122 Ibidem, kart. 26, sl. 64 (Denní hlášení).
- 123 Ibidem, kart. 13, sl. Kor. 1—1500.
- 124 Ibidem, kart. 27, sl. 26 (Velitel-změna-hlášení).
- 125 Ibidem, kart. 26, sl. 64, čj. 990/43.
- 126 Ibidem, kart. 16, sl. 9, čj. 816/43.
- 127 Viz pozn. 112.
- 128 Viz pozn. 110.
- 129 Ibidem.
- 130 Viz pozn. 83.
- 131 SOBa Třeboň, CT, kart. 27, sl. 41, čj. 3007/42/Zig.
- 132 Ibidem, kart. 14, sl. Transport nach Auschwitz 3. 12. 1942. Bubeníčková, R., Kubátová, L., Malá, I. (1969) uvádějí, že vězňové byli převezeni do blíže neurčeného místa v Polsku.
- 133 AMV Kanice, GVNPP, sign. I-17-100-78, bč. 127/1-3, 134/1-2, 136, 138, 140 a 148.
- 134 SOBa Třeboň, CT, kart. 25, sl. Seznamy, čj. 1865/43.
- 135 Ibidem, čj. 1873/43.
- 136 Verzeichnis von Zigeunern die zum Abgang aus dem Zigeunerlager Lety bestimmt wurden — ibidem. Rovněž AMV Kanice, GVNPP, sign. I-17-100-78/1/, bč. 2—5 a mem. 13.
- 137 AMV Kanice, GVNPP, sign. I-17-100-78, bč. 170.
- 138 SOBa Třeboň, CT, kart. 14, sl. Befehle, čj. 0285/43 a mem. 3.
- 139 SOBa Třeboň, CT, kart. 13, sl. Kor. 2000—2500, čj. 2240/43.
- 140 Ibidem, sl. Liquidierung, čj. 2052/43.
- 141 Ibidem, kart. 14, sl. Befehle, čj. 2113/43 a AMV Kanice, GVNPP, sign. I-17-100-78/1/, bč. 9.
- 142 SOBa Třeboň, CT, kart. 14, sl. Befehle, čj. 2113/43 a 2113-1/43.
- 143 MZA, B 40, kart. 2394, sl. V, čj. 20558/42.
- 144 MZA, B 55, kart. 18, čj. 2241/42 a kart. 109, čj. 1000/42. Rovněž mem. 44.
- 145 Viz pozn. 143.
- 146 MZA, B 252, kart. 18, sign. 60, Situační zprávy. Rovněž mem. 38 a 44.
- 147 SÚA, MV-Nr, ič. 3096, kart. 5013, D-1628, sl. Anhalte-Lager II — Insassen.
- 148 Kniha narozených a pokřtěných farního úřadu církve římskokatolické v Černo-
vicích, obec Hodonín. IV, s. 345—364, obecní úřad Lysice.
- 149 Viz pozn. 147.
- 150 MZA, B 55, kart. 21, čj. 1746/43, kart. 22, čj. 2323/43 a kart. 110, čj. 1081/42 a 1229/42.
- 151 SOkA Blansko, OS Kunštát, Rejstříky trestních spisů T 1942 a 1943. Antonín Murka, který uprchl počátkem dubna 1943, skrýval se po dobu jednoho roku u valašských pasekářů. V září 1944 vstoupil do partyzánské skupiny, která se stala součástí Brigády Jana Žižky z Trocnova. V jejím rámci se zapojil do organizační práce a bojových akcí na Vsetínsku, Velkokarlovicku a Valašskokloboucku a 3. května 1945 se zúčastnil osvobození Vizovic — mem. 44 a Benčík, A. a kol.: *Partyzánské hnutí v Československu za druhé světové války*. Praha 1961, s. 369 426.
- 152 MZA, B 55, Staniční služební kniha četnické stanice Hodonín 1331, zápisy č. 214 a 216.
- 153 MZA, B 55, kart. 110, čj. 1266/42 a 1196/42.
- 154 MZA, B 72, Historica — sl. 324.

- 155 Pozůstalost MUDr. Josefa Habance.
156 MZA, MLS Brno, Lsp 341/47.
157 Svěd. 4.
158 Mem. 10.
159 Svěd. 7, 9, 11, 18, 21, 26, 29 ad.
160 Pozůstalost MUDr. Josefa Habance a mem. 20.
161 MZA, kart. 18, sign. 60, sl. Situační zprávy.
162 Mem. 6, 10, 40, 44, 56 a 58 a svěd. 2 a 14.
163 Pozůstalost MUDr. Josefa Habance a mem. 47 a 49.
164 MZA, B 26, ič 1319, Kriminální podací protokol 1943, čj. 5768/43.
165 AMV Kanice, GVNPP, sign. I-17-100-78, bč. 30, 37, 44 a 48 a MZA, B 55, kart. 111, čj. 77/43.
166 Pozůstalost MUDr. Josefa Habance.
167 Ibidem. Rovněž mem. 20 a 43 a svěd. 46.
168 APMO, Zespól Oświadczenia, t. 80, s. 69—80 a 222—235.
169 MZA, B 55, kart. 21, čj. 711/43.
170 Kniha zemřelých farního úřadu církve římskokatolické v Černovicích, obec Hodonín, III, s. 224—283 obecní úřad Lysice.
171 Mem. 43.
172 Pozůstalost MUDr. Josefa Habance a mem. 40 a 44.
173 MZA, B 321, kart. 27, sl. Transporty zločinců, cikánů a asociálních žvlů do Osvětími.
174 Ibidem, sl. Verzeichnisse der Verstorbenen.
175 Viz pozn. 133.
176 MZA, B 321, kart. 26, sign. K-17-100.
177 Pozůstalost MUDr. Josefa Habance. Rovněž mem. 56.
178 AMV Kanice, GVNPP, sign. I-17-100-78/2/, bč. 8—10.
180 Ibidem, bč. 11—14 a MZA, B 321, kart. 26, sign. K-17-100. Rovněž mem. 40 a 41,
181 MZA, B 63, kart. 291, čj. 434/43.
182 MZA, B 321, kart. 26, sign. K-17-100-78 a B 26, ič. 1319, Kriminální podací protokol 1943, čj. 3484/43.
183 MZA, B 63, kart. 291, čj. 1587/43 a SOKa Zlín, AM Luhačovice, ič. 163, sign. III/4, kart. 27.
184 MZA, B 53, kart. 452, čj. 670/43 a AMV Kanice, GVNPP, sign. I-17-100-78, bč. 153, 159 a 169.
185 MZA, B 321, kart. 26, sign. K-17-100-78 a AMV Kanice, GVNPP, sign. I-17-100-78, bč. 150, 175, 179 a 184.
186 Vzpomínka J. Jelínka, Památník odboje, z níž publikován úryvek v Hlasu revoluce 10/1972. Rovněž mem. 2, 8, 10, 16, 19, 21 ad.
187 MZA, C 12, kart. 1498, sign. Hp-II-64/44 a mem. 10.
188 MZA, B 321, kart. 27, sign. K-17-100-78 a Holý, D.: *Mudrosloví primáše Jožky Kubíka*. Praha 1984, s. 48.
189 Mem. 21, 23 a 24.
190 MZA, B 300, ič. 90, kart. 3, čj. I-a-44/57.
191 Mem. 16.
192 MZA, B 40, kart. 2401, čj. 73809/43 a B 321, kart. 26, sl. Uvalení ochranné policejní vazby. Rovněž SOKa Uher. Hradiště, AM Uher. Brod, kart. 290, ič. 550 aj,
193 AMV Kanice, GVNPP, sign. I-78-100, bč. 154/2, 162, 165 a 174.
194 MZA, B 55, kart. 167, čj. 1097/43.
195 SÚA, MS, ič. 525, sign. Z-tr-4, kart. 562, čj. 32101/43.
196 AMV Kanice, GVNPP, sign. I-17-100-78, bč. 176.
197 MZA, B 321, kart. 26, sign. K-17-100-78.
198 Pokud další poznámky neodkazují na jiné zdroje informací, byla podkapitola zpracována na základě studie V. Kladiwové: *Čeští Cikáni v Osvětími-Bírkenau 1942—1944*. In: Kladiwová, V., Nečas, C. (rukopis) a dále podle memorátů T. Joachimowského v APMO, Zespól Oświadczenia, t. 13, s. 56—80 a t. 70, s. 187—194 a trestního spisu B. Dydyho v MZA, MLS, Lsp 341/47. Z literatury bylo použito zejména prací: *Auschwitz. Zeugnisse und Berichte* (1962), Czech,

- D. (1989), Kenrick, D., Puxon, G. (1972), Kraus, O., Kulka, E. (1974), Langbein, H. (1987), *Oświęcim* (1984), Sehn, J. (1964), Stojka, C. (1988) a Szmaglewska, S. (1984).
- 159 Viz situační plánec části táborového komplexu Auschwitz II-Birkenau.
- 200 Viz situační plánec cikánského tábora v Auschwitz II-Birkenau.
- 201 Broad, P. In: *Oświęcim v oczach SS* (1985).
- 202 Höss, R. Ibidem.
- 203 Kenrick, D., Puxon, G. (1972), s. 152.
- 204 Podle poválečných relací kriminální ústředny v Praze bylo deportováno do cikánského tábora v Auschwitz II-Birkenau z českých zemí 5440 Romů a z tohoto počtu 4831 Romů z protektorátního území.
- 205 Czech, D. (1969).
- 206 Mem. 2, 8, 10, 15, 16, 33 a 57. Rovněž Růžička, L. (1959).
- 207 Mem. 1 a 58. Rovněž vzpomínka J. Jelínka v Památníku odboje.
- 208 Höss, R. a Broad, P. In: *Oświęcim w oczach SS* (1985).
- 209 Mem. 2, 10, 14 a 48.
- 210 Nečas, C.: *Unikátní dokument k novodobé historii evropských Cikánů*. Časopis Matice moravské 108, 1989, č. 1, s. 105—107 a o. d. *Gedenkbuch*.
- 211 Mem. 33 a svěd. 14 a 21.
- 212 Svěd. 23 a 43.
- 213 Mem. 8 a 23.
- 214 Iwaszko, T.: *Uciezki więźniów z obozu koncentracyjnego Oświęcim*. Zeszyty Oświęcimskie 7, 1963, s. 3—53. V záznamech chybí např. útěk strážnického Jana Kýra, který shodně dokládají mem. 2, 21, 39 a 55.
- 215 APMO, Książka bunkrów bloku 11 w KL Auschwitz I. Za překažení útěku J. Serynka a F. Růžičky dostal esesman A. Horschütz 3 dny zvláštní dovolené — o. d. *Gedenkbuch* 2, s. 1631. O útěku Č. Vrby mem. 1 a 8 a o útěku J. Heráka mem. 21. a 23.
- 216 Mem. 8, 21, 23, 31 a 48.
- 217 Kuszaj, H.: *Kary stosowane przez SS względem więźniów obozu koncentracyjnego Oświęcim*. Zeszyty Oświęcimskie 3, 1958, s. 3—30. Rovněž svěd. 1, 3, 13, 15, 16, 17, 25, 31, 37 a 39.
- 218 Kenrick, D., Puxon, G. (1972), s. 156.
- 219 Svěd. 6, 7, 13, 15, 16, 21, 23, 25, 27, 31 a 34.
- 220 O práci v dětské kuchyni mem. 4, 16 a 33 a v kuchyni pro dospělé mem. 8, o roznášení polévky mem. 23 a 57.
- 221 O přípravě jídla mem. 8 a 16.
- 222 O provozu kantýny mem. 28 a 30, o černém trhu mem. 2, 10 a 34.
- 223 O vyhledávání odpadků a zbytků jídla na táborových smetištích mem. 14, 15, 41 a 54, o požívání kopřiv, pampelišek a jiných rostlin mem. 23 a 28. Rovněž vzpomínka J. Jelínka v Památníku odboje.
- 224 O pití závadné vody mem. 7, 16, 23 a 31, o nedůvěře k čaji mem. 21, 33 a 52.
- 225 Mem. 15 a 16. O zamoření tábora obtížným hmyzem a odvšivování mem. 8, 21, 33, 41 a 58.
- 226 Viz pozn. 220. O situaci v nemocnici mem. 1, 8, 23, 33 a 52.
- 227 O této práci mem. 2, 15, 41, 48 a 58 a svěd. 9, 10, 26, 29, 31, 34 a 40.
- 228 Holý, D., Nečas, C. (1993). Fotokopie akvarelu W. Nowakowského v PMO, Zbiory muzealiów, sign. R 1-875.
- 229 Adelsberger, L. (1965). Rovněž mem. 1 a 14.
- 230 O chorobách mem. 1, 2, 8, 15, 21 a 52.
- 231 Kenrick, D., Puxon, G. (1972), s. 158.
- 232 Nečas, C. (1992).
- 233 P. Broad a R. Höss. In: *Oświęcim w oczach SS* (1985).
- 234 R. Höss. Ibidem.
- 235 Podle mem. např. matka a sestra Vlasty Danielové, sestra a neteř Zdeny Holomkové, matka a bratr Jana Ištvána, matka a sestra Boženy Valdové aj.
- 236 Mem. 7 a 8.
- 237 O koncentračním táboře Dora-Mittelbau např. mem. 7, 8, 23, 28, 34, 53 ad.

- ²³⁸ O práci v Altenburgu mem. 21, 33 a 42, v Tauše mem. 56, v Lipsku mem. 5 a 54, ve Wittenbergu mem. 14 a 15, v Kraslicích mem. 2, 4 a 16 atd.
- ²³⁹ S r b, V.: *Cikáni v Československu*. Demografie 11, 1969, č. 3, s. 193.

POZNÁMKY K III. ČÁSTI

- ¹ Geceľovský, V. (1990), s. 90—92.
- ² Ibidem, s. 92—93.
- ³ Ibidem, s. 94—95.
- ⁴ *A magyarországi cigány kérdés dokumentumokban 1422—1985*. Budapest 1986, s. 202—204.
- ⁵ Kenrick, D., Puxon, G. (1972), s. 124.
- ⁶ Gesztelyi Nagy, L. *A magyarországi cigánykérdés rendezése*. Kecskemét 1940 a Szentkirályi, Z.: *A cigánykérdés*. Kassa 1943.
- ⁷ O. c. *A magyarországi cigánykérdés*, s. 205—206.
- ⁸ Péntek, I.: *Németországba hurcolt zalai cigányok visszaemlékezései*. Új forrás 29, 1978, 3, s. 57—71. Ruszó, Š.: *Zajatci troch armád*. Romano nevo III, 4, 1994, č. 110—113, s. 7.
- ⁹ Kenrick, D., Puxon, G. (1972), s. 135. Transporty maďarských Romů do koncentračního tábora v Auschwitz I byly přepravovány přes východní Slovensko — mem. I. Lackové. In: Hübschmannová, M. (rukopis).
- ¹⁰ Srov. k tomu odpovědi bývalých MNV na dotazníkovou akci z let 1975—1976, archivované v Historickém ústavu filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.
- ¹¹ Szónyi, J.: *A cigányok sorsa a fasizmus évei alatt*. In: *Cigányok* (1983), s. 53—57 a Várnagy, E.: *Cigányüldözések a náci Németországban*. In: *Tanulmányok* (1985), s. 2—13.
- ¹² Sdělení předsedy MNV v Topoľníkách (14. 7. 1980). *Fašistické represálie* (1982) na s. 104 a 137 o datu i o počtu obětí odlišné údaje.
- ¹³ ŠOKA Bratislava-vidiek v Pezinku, NÚ Veľ. Leváre, č. 66, 1943, čj. 721/43 adm. K tomu rovněž Jelínek, Y. (1973).
- ¹⁴ Tesnopisecká zpráva o 23. zasadnutí snemu Slovenskej republiky v Bratislave (18. 1. 1940), s. 13—16.
- ¹⁵ Úradné noviny 127/1940.
- ¹⁶ Horváthová, E. (1964), s. 173.
- ¹⁷ ŠOKA Zvolen, OÚ Krupina, čj. 942/41 adm.
- ¹⁸ ŠOKA Žilina, OÚ Veľ. Bytča, čj. 6248/39 adm.
- ¹⁹ ŠOKA Prešov, OÚ Prešov, čj. 9705/41 adm.
- ²⁰ SNA, ÚPV, ič. 36, čj. 9731/40.
- ²¹ Slovenský zákonník 20/1940. Kenrick, D., Puxon, G. (1972) směřují ustanovení branného zákona a nařízení o dočasné úpravě pracovní povinnosti Židů a Cikánů.
- ²² ŠOKA Skalica v Senici, NÚ Jablonica, čj. 3167/39 adm.
- ²³ ŠOKA Lučenec, NÚ Málneec, čj. 1076/40 adm.
- ²⁴ Číselný výkaz osob přeřazených do pracovní povinnosti uložen ve VHA, Hlavné vojenské velitelstvo Bratislava, 1940, čj. 199181/40.
- ²⁵ Slovák (týždenník). Vianoce 1941, s. 14. Rovněž Tesnopisecká zpráva o 109. zasadnutí snemu Slovenskej republiky v Bratislave (26. 3. 1943), s. 8—11 a Borský, F. (1942).
- ²⁶ SNA, SSR, Preds. 1940, čj. 891/40.
- ²⁷ Slovenský zákonník 130/140.
- ²⁸ Úradné noviny 163/1941.
- ²⁹ ŠOKA Trnava, OÚ Hlohovec, čj. D-1/914/43 prez.
- ³⁰ ŠOKA Banská Bystrica, OÚ Brezno, čj. 2866/42 adm.
- ³¹ SNA, MH, odd. IX, čj. C-812/39 prez.

- 32 SNA, ÚPV, ič. 6, čj. 8692/41.
- 33 Slovenský zákonník 32/1939.
- 34 Ibidem 130/1940.
- 35 Ibidem 129/1940.
- 36 Viz pozn. 32.
- 37 Úradné noviny 137/1941.
- 38 Kamenec, I.: *Vznik a vývoj židovských pracovných táborov a stredísk na Slovensku v rokoch 1942—1944*. Nové obzory 8, 1986, s. 19 a s. 28. Týž: *Po stopách tragédie*. Bratislava 1991, s. 252—263.
- 39 Úradné noviny 202/1941.
- 40 Složení pracovního útvaru — ibidem.
- 41 SNA, MV, ič. 146, odd. I/2, čj. 9360/41.
- 42 Úradné noviny 419/1942.
- 43 Ibidem, § 5.
- 44 Ibidem, § 41.
- 45 Ibidem, § 22.
- 46 SNA, MV, ič. 378, odd. 62, D-1027/44.
- 47 Ibidem, D-1068/44.
- 48 SNA, PR Bratislava, ič. 2762, sign. 259/35, čj. 3519/41.
- 49 Ibidem.
- 50 SNA, MV, ič. 146, odd. I/1, čj. 9360/41.
- 51 ŠObA Bratislava, ZÚ Bratislava, ič. 278, IV a, čj. 35053/41.
- 52 SNA, PR Bratislava, ič. 2762, sign. 259/35, čj. 5172/41.
- 53 Horváthová, E. (1964), s. 170—171 a podle ní Kenrick, D., Puxon, G. (1972), s. 135—139.
- 54 SNA, PR Bratislava, ič. 2762, sign. 259/35, čj. 6934/41.
- 55 SNA, MV, ič. 156, odd. 16, čj. 1156-1/42.
- 56 ŠObA Bratislava, ES, sp. 13/48.
- 57 ŠObA Banská Bystrica, PŽ II, ič. 188, d, 1941, čj. 22042/41, 25088/41, 25328/41 ad.
- 58 Kamenec, I.: *Koncentračné a pracovné tábory pre rasove prenasledovaných občanov na Slovensku v rokoch 1938—1945*. Tereziánske listy 5, 1975, s. 12—25.
- 59 Viz pozn. 56.
- 60 Zpráva o budování pracovního útvaru Cigánov v Krupine (28. 7. 1941 — SNA, MV — dodatky, Pracovní tábor Cigánov v Krupine, kart. 2.
- 61 Zápisknica (19. 12. 1941) — ibidem.
- 62 SNA, MV, ič. 176, odd. 16, čj. D-1200/43. Ani v této době však plánovanou funkci pracovní útvar nesplnil a teprve v létě r. 1944 se měly jeho barákové stavby otevřít pro židovský pracovní tábor — Kamenec, I. (1991), s. 257.
- 63 Ministerstvo vnitra firmě Slovenské čadičové kameňolomy (20. 5. 1941) — SNA, MV — dodatky, Pracovní tábor Cigánov v Krupine, kart. 2.
- 64 SNA, MV, ič. 176, odd. 16, čj. 16-1033-1/43.
- 65 SNA, MV, ič. 321, odd. 63, čj. 6873/42.
- 66 Ibidem, čj. 6821-13/42.
- 67 Ibidem, čj. 6907-13/42.
- 68 Ibidem, čj. 7053-7/42.
- 69 Ibidem, čj. 7213-3/42.
- 70 Ibidem.
- 71 Ibidem, čj. 7213-10/42.
- 72 Nový svet 18, 1943, č. 38, s. 6—7.
- 73 ŠObA Prešov, ŠZZ-Adm., 1942, čj. 7021/42.
- 74 Gardista 8. 7. 1942.
- 75 ŠObA Prešov, ÚP-P, 1942, čj. 1113/42.
- 76 Slovenská sloboda 9. 7. 1942.
- 77 SNA, MV, odd. 16, 1942, čj. 1156/42.
- 78 Ibidem.
- 79 SNA, MV, odd. 63, čj. 5489/42.
- 80 Ibidem.
- 81 SNA, MV, odd. 16, 1942, čj. 1102/42.
- 82 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 5489/42.

- 83 Ibidem, čj. 6873/42.
84 ŠObA Prešov, PR-P, 1941—1942, čj. 1630/42.
85 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 5489/42.
86 Slovenská sloboda 4. 7. 1942 a mem. I. Lackové. In: H ü b s c h m a n n o v á, M. (rukopis).
87 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 5489/42.
88 Ibidem, čj. 7213/42.
89 Ibidem, čj. 7292/42.
90 SNA, MV, odd. 16, čj. 1010/42.
91 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 7090/42.
92 T u k a, V.: *Slovenský národný socializmus*. Bratislava 1942.
93 Gardista 1. 7. 1942.
94 Slovenská sloboda 15. 8. 1942.
95 SNA, PR Bratislava, sign. 259, 1942, čj. 9227/42.
96 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 5489/42 a 7151/42.
97 Ibidem, čj. 7090/42.
98 Ibidem, čj. 7006/42 a 7213/42.
99 Viz pozn. 81.
100 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 7006/42.
101 Ibidem.
102 Ibidem, čj. 7090/42.
103 Ibidem, čj. 7369/42.
104 ŠObA Prešov, ÚP-P, 1942, čj. 3078/42.
105 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 7369/42.
106 Ibidem, čj. 5489/42.
107 Ibidem, čj. 7369/42.
108 Ibidem, čj. 7090/42.
109 Ibidem, čj. 7369/42.
110 Ibidem, čj. 7090/42.
111 ŠObA Prešov, ŠZŽ-Adm., 1942, čj. 40416/42.
112 Ibidem.
113 Ibidem.
114 Ibidem, čj. 37507/42.
115 Ibidem, čj. 40711/42.
116 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 7090/42.
117 Ibidem, čj. 7213/42.
118 Ibidem, čj. 7090/42.
119 ŠObA, Prešov, ŠZŽ-Prez., 1942, čj. 10/43.
120 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 7090/42 a mem. J. Horvátha. In: H ü b s c h m a n n o - v á, M. (rukopis).
121 Ibidem.
122 ŠObA Prešov, ŠZŽ-Adm., 1942, čj. 40731/42.
123 ŠObA Prešov, ŠZŽ-Prez., 1942, čj. 10/43.
124 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 7213/42.
125 Ibidem, čj. 7090/42.
126 Ibidem, čj. 6873/42.
127 Ibidem.
128 Ibidem, čj. 5489/42.
129 ŠObA Prešov, ŠZŽ-Prez., 1942, čj. 10/43.
130 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 7333/42.
131 SNA, MV, odd. 16, 1942, čj. 1136/42.
132 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 7213/42.
133 Ibidem.
134 Ibidem, čj. 7006/42.
135 Ibidem, čj. 7213/42.
136 Ibidem, čj. 7090/42.
137 Podle statistických výkazů útvarového lékaře vyvíjela se nemocnost, úrazovost a úmrtnost v červenci až listopadu 1942 takto:

Počet	VII	VIII	IX	X	XI
nemocných	—	657	1004	390	184
úrazů	1	21	12	6	—
úmrtí	1	6	6	1	—

Výkazy však nejsou zcela spolehlivé. Podle zprávy tajemníka MNV v Málinci (19. 3. 1976) byl v pracovním útvaru v Hanušovcích zasypan na pracovišti málinecký Rom Július Balog, který následkem tohoto neštěstí zemřel. Jeho jméno však citované statistické výkazy nepodchycují.

- 138 ŠObA Prešov, ŠZŽ-Prez., 1942, čj. 10/43.
139 SNA, MV, odd. 16, 1942, čj. 1139/42.
140 Mem. J. Horvátha. In: H ü b s c h m a n n o v á, M. (rukopis).
141 Viz pozn. 138.
142 SNA, MV, odd. 16, 1942, čj. 1102/42. Rovněž mem. citovaný v pozn. 140.
143 SNA, MV, odd. 16, 1942, čj. 1102/42.
144 ŠObA Prešov, ŠZŽ-Prez., 1942, čj. 2696/42.
145 SNA, MV, odd. 63, 1942, čj. 7483/42.
146 Ibidem, čj. 7435/42.
147 Ibidem, čj. 7090/42.
148 SNA, MV, odd. 16, čj. 1132/42.
149 Ibidem, čj. 1165/42.
150 Ibidem, čj. 1123/42.
151 Ibidem, čj. 1157/42.
152 SNA, MV, odd. 63, čj. 2483/42.
153 SNA, MV, odd. 16, čj. 1190/42.
154 Ibidem, čj. 1019/43.
155 Ibidem, čj. 1160/42.
156 Ibidem, čj. 1039/43.
157 Ibidem, čj. 1160/42.
158 Ibidem, čj. 1039/43.
159 Ibidem, čj. 1067/43.
160 Ibidem, čj. 1039/43.
161 Ibidem, čj. 1087/43.
162 Ibidem, čj. 1109/43.
163 Ibidem.
164 Ibidem, čj. 1111/43.
165 SNA, MV, odd. 62, čj. 1066/43.
166 SNA, MV, odd. 16, čj. 1087/43.
167 Ibidem, čj. 1049/43.
168 Ibidem, čj. 1087/43.
169 Ibidem.
170 Ibidem, čj. 1049/43.
171 Ibidem, čj. 1153/43.
172 Ibidem.
173 Ibidem.
174 Ibidem.
175 Ibidem.
176 Ibidem, čj. 1170/42.
177 Ibidem.
178 Ibidem.
179 Ibidem.
180 SNA, MV, odd. 63, čj. 7332/42.
181 Ibidem, čj. 7299/42.
182 Ibidem, čj. 7332/42.
183 SNA, MV, odd. 16, čj. 1137/42.
184 Ibidem, čj. 1160/42.
185 Ibidem.
186 ŠObA Nitra, TŽ II, ič. 76, sl. Všeobecné výnosy, čj. 3252/42.

- 187 SNA, MV, odd. 16, čj. 1095/42.
188 ŠObA Nitra, TŽ II, ič. 76, sl. Dubnica n. Váh. — Situačné zprávy, čj. 148/43.
189 SNA, MV, odd. 16, čj. 1073/43.
190 Ibidem, čj. 1087/43.
191 Ibidem, čj. 1087/43.
192 Ibidem, čj. 1153/43. Rovněž mem. J. Horvátha. In: Hübschmannová, M. (rukopis).
193 SNA, MV, odd. 16, čj. 1087/43.
194 SNA, MV, odd. 62, čj. 1031/44.
195 ŠObA Bratislava, ŽÚ Bratislava, ič. 278, IV a, čj. 28448/43.
196 SNA, MV, odd. 62, čj. 1039/44.
197 Ibidem, čj. 1095/44.
198 SNA, MV, odd. 16, čj. 2075/43.
199 Ibidem, čj. 1159/43.
200 Ibidem, čj. 1029/43.
201 Ibidem, čj. 1087/43.
202 Ibidem, čj. 1029/43.
203 Ibidem, čj. 1093/43.
204 Ibidem, čj. 1029/43.
205 Ibidem, čj. 1087/43.
206 Ibidem.
207 SNA, MV, odd. 62, čj. 1039/43.
208 SNA, MV, odd. 16, čj. 1029/43.
209 SNA, MV, odd. 62, čj. 1034/43.
210 Ibidem, čj. 1106/44.
211 SNA, MV, odd. 16, čj. 1179/43.
212 ŠObA Nitra, TŽ II, ič. 76, sl. Dubnica n. Váh. — Situačné zprávy čj. 1072/44.
213 SNA, MV, odd. 62, čj. 1126/44.
214 Ibidem, čj. 1038/44.
215 Ibidem, čj. 1095/44.
216 SNA, MV, odd. 16, čj. 1178/43.
217 Ibidem, čj. 1029/43.
218 SNA, MV, odd. 62, čj. 1031/44.
219 SNA, MV, odd. 16, čj. 1138/42.
220 Ibidem.
221 Ibidem.
222 Za ubytování se mělo zařazencům srážet denně 0,50 Ks z jejich mzdy. Všichni měli být zaměstnáváni úkolovými pracemi a jenom tam, kde to nebylo možné, měli pracovat za denní mzdu. V době, kdy se pro špatné počasí nebo z jiných příčin nepracovalo, měla státní stavební správa hradit každému zařazenci 10 Ks za pracovní den. Zdravotní službu měl v útvaru vykonávat lékař z Dubnice n. Váhom. Ubytování bylo zajištěno podle smlouvy pro 150 zařazenců a přístavbou dalších dřevěných baráků mělo být postupně připraveno pro 500 zařazenců. Dodatečně měla být vybudována odhmyzovací stanice a zajištěna pitná voda ze studny.
223 ŠObA Nitra, TŽ II, prez., 1945, sl. Pracovní útvar Ilava — Situačné zprávy, čj. 37/43.
224 SNA, MV, odd. 16, čj. 1087/43.
225 Ibidem, čj. 1153/43.
226 Ibidem.
227 Souviselo to s přípisy sdružených firem, které nejprve požádaly o zrušení útvaru k 31. říjnu 1943, později tento požadavek odvolaly a opakovaly jej znovu až o dva měsíce později.
228 SNA, MV, odd. 16, čj. 1178/43.
229 ŠObA Nitra, TŽ II, Ú, čj. 204/43 účt.
230 SNA, MV, odd. 16, čj. 1161/43.
231 Viz pozn. 223.
232 Ibidem.
233 Ibidem.

- 234 Ibidem.
- 235 ŠObA Nitra, TŽ II, prez, 1945, sl. Všeobecné výnosy, čj. 173/45.
- 236 SNA, MV, odd. 16, čj. 1087/43.
- 237 Ibidem, čj. 1179/43.
- 238 Viz pozn. 223.
- 239 SNA, MV, odd. 16, čj. 1138/43.
- 240 Ibidem.
- 241 Ibidem.
- 242 ŠObA Bratislava, ŽÚ Bratislava, ič. 278, IVa, čj. 28448/43.
- 243 SNA, MV, odd. 16, čj. 1051/43.
- 244 Ibidem.
- 245 Ibidem.
- 246 Ibidem, čj. 1087/43.
- 247 Geceľovský, V. (1986), s. 174.
- 248 SNA, MV odd. 16, čj. 1087/43.
- 249 Ibidem, čj. 1108/43.
- 250 Ibidem.
- 251 Ibidem.
- 252 Ibidem.
- 253 SNA, MV, odd. 62, čj. 1066/43.
- 254 SNA, MV, odd. 16, čj. 1178/43.
- 255 SNA, MV, odd. 62, čj. 1011/43.
- 256 Ibidem.
- 257 SNA, MV, odd. 63, čj. 7435/43.
- 258 SNA, MV, odd. 16, čj. 1197/43.
- 259 SNA, MV, odd. 62, čj. 1027/44.
- 260 Ibidem, čj. 1020/44.
- 261 Ibidem, čj. 1027/44.
- 262 Ibidem.
- 263 Ibidem.
- 264 Ibidem.
- 265 SNA, MV, odd. 16, čj. 1140/44.
- 266 SNA, MV, odd. 62, čj. 1020/44.
- 267 Ibidem, čj. 1102/44.
- 268 ŠObA Bratislava, ŽÚ Bratislava, ič. 341, IVa, čj. 19799/44.
- 269 SNA, MV, odd. 63, čj. 7151/42 a 7332/42.
- 270 SNA, MV, odd. 16, čj. 1195/43.
- 271 SNA, MV, odd. 13, čj. 1076/43.
- 272 SNA, MV, odd. 16, čj. 1122/43. Viz rovněž pozn. 62.
- 273 Drastické stěhování romské osady ve Veľ, Šariši zobrazila romská spisovatelka Ilona Lacková ve slovensky psané hře *Horiaci cigánsky tábor*.
- 274 Geceľovský, V. (1986), s. 176—177 a (1990), s. 121—125.
- 275 ŠOkA Bratislava-vidiek v Pezinku, OÚ Bratislava-okolie, 1944, čj. 1/243/44 adm. a ŠOkA Liptovský Mikuláš, OÚ Ružomberok, 1943, čj. 785/43 prez.
- 276 ŠObA Bytča, ŽT, I/2, čj. 1054/43 prez.
- 277 ŠObA Bratislava, ŽÚ Bratislava, IVa, čj. 11178/44.
- 278 Geceľovský, V. (1986), s. 175 a (1990), s. 125. Rovněž mem. I. Lackové, In: Hübschmannová, M. (rukopis).
- 279 SNA, MV, odd. 16, čj. 1122/43.
- 280 ŠObA Banská Bystrica, PŽ II, IV-c, čj. 10715/44 adm., ŠOkA Poprad, NÚ Vrbov, čj. 271/44 adm., ŠOkA Žilina, NÚ Rosina, čj. 2921/44 adm. Rovněž cit. mem. I. Lackové.
- 281 ŠObA Bratislava, ŽÚ Bratislava, IVa, čj. 9452/44 adm.
- 282 ŠOkA Skalica v Senici, OÚ Skalica, čj. 9/1479/44 adm. a 2/1050/33 priest.
- 283 ŠObA Prešov, SZŽ, 1944, čj. 1992/44 prez.
- 284 SNA, MV, odd. 16, čj. 1194/44.
- 285 ŠObA Nitra, TŽ II, ič. 76, sk. V, 1945/prez, čj. 1522/44.
- 286 ŠOkA Žilina, OÚ Žilina, 1944/adm., čj. 2099/44.
- 287 SNA, MH, ič. 16, čj. Prez-P-10349/44.

- 288 ŠObA Nitra, TŽ II, ič. 76, sk. V, sl. Všeobecné výnosy, čj. 1909/44.
- 289 Ibidem, 1945/prez., sign. 173/IV/45, čj. 2145/44.
- 290 Margelin, Š.: *V boji za slobodu*. Dubnica n. Váhom, s. 18—19. Rovněž mem. Jána a Márie Telvákových. In: Hübschmannová, M. (rukopis).
- 291 ŠObA Nitra, TŽ II, ič. 76, sk. V, 1945/prez., čj. 1916/44 a mem. J. Horvátha. In: Hübschmannová, M. (rukopis).
- 292 ŠObA Bratislava, ŽÚ Bratislava, ič. 311, IV a, čj. 19799/44.
- 293 ŠObA Nitra, TŽ II, ič. 224, sk. VIII, čj. 915/45 adm.
- 294 Ibidem.
- 295 Ibidem.
- 296 VHA, MNO, sp. zn. 94-5/1-32.
- 297 ŠObA Nitra, TŽ II, ič. 224, sk. VIII, čj. 206/45 adm.
- 298 ŠObA Nitra, TŽ II, ič. 76, sk. V, sl. Všeobecné výnosy.
- 299 ŠObA Bratislava, LS Trenčín 305/47. Rovněž mem. Jána a Márie Telvákových cit. v pozn. 290.
- 300 ŠOkA Považská Bystrica, ONV Ilava, čj. 1001/46.
- 301 Škorvánek, S.: *Nacistický okupačný systém na Slovensku v období od vypuknutia SNP*. Zborník Múzea SNP 13, 1988, s. 53—70.
- 302 Z literatury zejména *Dejiny SNP 1944*. 1—5. Bratislava 1984, *Fašistické represálie na Slovensku*. 2. vyd. Bratislava 1990, Jablonický, J.: *Povstanie bez legend*. Bratislava 1990, Jablonický, J., Kropilák, M.: *Slovník SNP*. 2. vyd. Bratislava 1970, Kropilák, M.: *Slovenské národné povstanie*. Bratislava 1976 ad. SNP. *Dokumenty*. Zost. V. Prečan. Bratislava 1965, s. 862 a rovněž SNP. *Nemci a Slovensko. 1944. Dokumenty*. Zost. V. Prečan. Bratislava 1971, s. 457.
- 303 Kropilák, M.: o. d., s. 244—245 uvádí 172 hromadných hrobů s 3723 oběťmi a více než 60 úplně nebo částečně zničených a vypálených obcí.
- 305 Dopis starosty obce Spišská Teplica (6. 7. 1992) a o. d. *Fašistické represálie*, s. 70 a *Dejiny SNP 1944*. 2. Bratislava 1944, s. 681.
- 306 Dopis starosty obce Valaská Belá (30. 3. 1992) a o. c. *Fašistické represálie*, s. 40 a 122. Kalný, S.: *Cigánsky plač a smiech*. Bratislava 1960, s. 25 uvádí nesprávně celkem 30 obětí.
- 307 *Pamätné miesta boja slovenského ľudu proti fašizmu*. Bratislava 1965, s. 186—187 a *Dejiny SNP 1944*. 5. Bratislava 1984, s. 644. Rovněž AMSNP, fond. XIII, krab. 7, ič. 56/59.
- 308 Selčan, J.: *Krvavé dni v Kocihe*. In: *SNP a okres Rimavská Sobota*. Rimavská Sobota 1965, s. 57—60 a Bolfík, J.: *Protifašistický odboj a oslobodenie Gemera*. Martin 1981, s. 150.
- 309 Dopisy předsedy MNV v Lutile (5. 5. 1975) a ředitelky ŠOkA ve Zvolenu (3. 9. 1992). Rovněž AMSNP, fond. XIII, krab. 3, ič. 390/59.
- 310 Dopis předsedy Občanského výboru v Sásové (7. 11. 1980) a Janotková, Z.: *Padli, aby sme my žili*. Martin 1975, s. 101, která uvádí celkem 10 obětí. Rovněž AMSNP, fond. XIII, krab. 1, ič. 388/59.
- 311 Dopisy předsedy MNV v Čierném Balogu (17. 3. 1975 a 4. 9. 1980). Rovněž AMSNP, fond. XIII, krab. 2, ič. 426/58 a 427/58. Literatura popisuje tento zločin nejednotně, např. *Po stopách nepokoreného ľudu*. Martin 1959, s. 32—35, *Pamätná miesta bojů proti fašizmu*. Praha 1961, s. 433—434, Orlovský, D.: *Bojové cesty k slobode*. Martin 1962, s. 202 a o. c. *Pamätné miesta*, s. 107—109, *SNP. Dokumenty*, s. 1120, Janotková, Z., s. 127, *Fašistické represálie*, s. 42 a 112 aj. Hrdinství čiernobaločanů včetně této události zobrazil také P. Jilemnický v románě *Kronika*, čes. *Vítr se vrací*.
- 312 Dopisy vedoucího odboru sociálních věcí ONV ve Veľ. Krtfši (13. 6. 1980) a vedoucího finančně-plánovacího odboru MěNV v Krupině (15. 5. 1975). Rovněž AMSNP, fond. XIII, krab. 4, ič. 17/20, 167/61 a 168/61 a ŠOkA Zvolen, MěNV Krupina, čj. 7922/45. Rovněž o. c. *Pamätné miesta*, s. 206—207, *Dejiny SNP 1944*. 5. Bratislava 1984, s. 280 a *Fašistické represálie*, s. 41, 113 a 125.
- 313 Dopis předsedy hriňovské organizace Demokratického Zväzu Romov na Slovensku (22. 6. 1922) a Mann, A. B.: *Utrpenie Romov počas druhej svetovej vojny*. Detva 1990, s. 11.
- 314 Dopisy místopředsedy ONV v Rimavské Sobotě (1. 9. 1880) a předsedy MěNV

- v Tisovci (14. 2. 1975). Rovněž AMSNP, fond XIII, krab. 2, ič. 439/58 a krab. 21, ič. S 158/81. Z literatury o. c. *Pamätné miesta*, s. 213—214, *Dejiny SNP 1944. 5.* Bratislava 1984, s. 561, *Fašistické represálie*, s. 43; Bolfík, J., s. 100 a Baranová, D.: *Svedkovia fašistických hrôz*. Bojovník 27, 1982, č. 5, s. 6 uvádějí, že z romské osady bylo zastřeleno 15 mužů.
- ³¹⁵ Dopis tajemníka MNV v Polomce (29. 9. 1880) a rovněž AMSNP, fond XIII, krab. 2, ič. 433/58.
- ³¹⁶ Dopis předsedy MNV v Iliji (2. 6. 1975) a AMSNP, fond XIII, ič. 59/59. Rovněž o. c. *Pamätné miesta*, s. 194 a *Fašistické represálie*, s. 40.
- ³¹⁷ Dopis vedoucího odboru školství a kultury MěNV v Detvě (22. 5. 1975) a o. c. Mann, A. B., s. 6—7.
- ³¹⁸ O. c. Mann, A. B., s. 7—9.
- ³¹⁹ Dopisy městského kronikáře v Krupině (11. 8. 1980) a starosty obce Sása (14. 5. 1992). Rovněž AMSNP, fond XIII, krab. 4, ič. 17/20, 167/61 a 168/61. a ŠokA Zvolen, MěNV Krupina, čj. 8426/46. Z literatury o. c. *Pamätné miesta*, s. 206 a *Fašistické represálie*, s. 113.
- ³²⁰ Dopisy předsedy MNV ve Slatině (30. 4. a 15. 8. 1975) a AMSNP, fond XIII, krab. 4, ič. 109/60. Rovněž publikace *Večne živí*. Bratislava 1959, s. 100 a o. c. *SNP. Dokumenty*, s. 1120 a *Fašistické represálie*, s. 108 a 138.
- ³²¹ Dopis předsedy MNV v Pohorelé (15. 10. 1980) a AMSNP, fond XIII, krab. 2, ič. 432/58. Rovněž *Dejiny SNP 1944. 5.* Bratislava 1984, s. 404.
- ³²² Dopis starosty obce Motyčky (16. 5. 1992) a AMSNP, fond XIII, krab. 1, ič. 388/59 a 5166. Rovněž Drenko, J.: *Cigáni Romovia*. Společenské vědy ve škole 1979—1980, č. 4, s. 119 a o. c. *Fašistické represálie*, s. 44 a 114 a *Dejiny SNP 1944. 5.* Bratislava 1984, s. 323.
- ³²³ AMSNP, fond XIII, krab. 1, ič. 388/59, krab. 3, ič. 390/59 a krab. 7, ič. 56/59.
- ³²⁴ *Krucie meno Jozef*. Bratislava 1958 — faksimile výpovědi L. Laca. Dále rovněž Ličko, M., Takáč, L.: *Kremnička*. Banská Bystrica 1964.
- ³²⁵ Kolesárová, M.: *Nemecká*. Banská Bystrica 1964.

